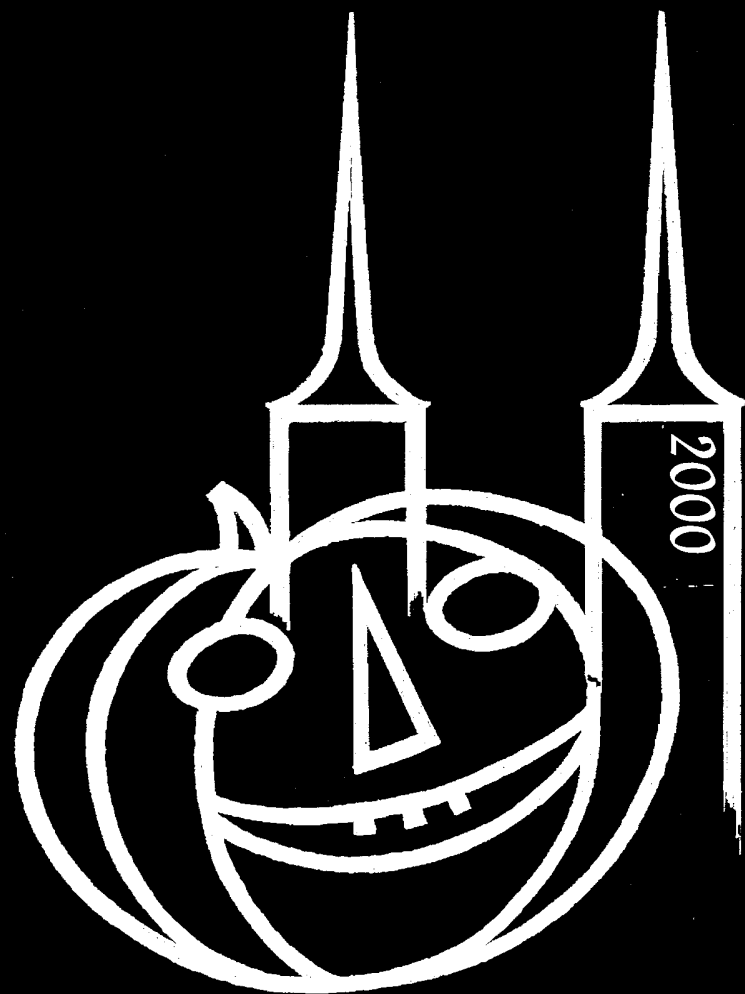

FREDAG
D. 3. NOV.

HALLOWEEN

HALLOWEEN
2000

HALLOWEEN 2000 HALL

HALLOWEEN 2000 MATERIALET INDEHOLDER

- **Program**..... 3
- **Allehelgens salme af Hans Anker Jørgensen**..... 6
- **Tilmelding** 7
- **Brev til kirkekor/sangere**..... 9

Forslag til undervisning forud for Halloween 2000

- **Allehelgenstraditioner i ind - og udland**
Af Poul Joachim Stender
Sognepræst Kirke Saaby og fung. mediekonsulent 11
- **Døden, at miste og savne, opstandelseshåbet**
Af Anne Margrethe Raabjerg Hvas
Sognepræst, Jakobskirken, Roskilde 17
- **Lys og mørke - opstandelse: Lys i mørket**
Af Gunder Gundersen
Sognepræst, Sct. Jørgensbjerg, Roskilde 20
- **Slægten - om slægtens betydning**
Af Anna Mejlhede
Sognepræst, Sædder 22

PROGRAM

Fredag den 3. november

Orientering til præsterne, menighedsrådet, konfirmanderne og konfirmandforældrene om festens forløb.

Hvor og hvornår?

Senest kl. 17.00 mødes konfirmanderne på Hestetorvet i Roskilde. Torvet ligger på Jernbanegade overfor Roskilde Banegård og er kendt for de 3 kæmpekrukker, der står opstillet midt på torvet. Det er meget vigtigt af hensyn til hele arrangementet at konfirmanderne ankommer præcist. Gerne 10 minutter før arrangementets start. Eventuelle forsinkelser (hvad vi håber der ikke bliver tale om) bedes meddelt på tlf. 40 62 44 82.

Konfirmanderne vil ved ankomsten til torvet blive mødt med musik.

Vi forventer at der foruden præsten/præsterne er mindst én medhjælper for hver 20. konfirmand. Præster og medhjælper delta-

ROSKILDE STIFT 2000

ger gratis. Det er præsternes og medhjælpernes ansvar at holde samling og orden på egne konfirmander under hele arrangementet. Ved ankomsten til Hestetorvet er det vigtigt at konfirmanderne ikke bliver spredt, men holder sig i den gruppe de tilhører. På torvet vil konfirmanderne få udleveret en fakkel med en times brændetid, som bedes tændt før processionen begynder.

Konfirmanderne må på forhånd gøres opmærksom på, at de skal passe på ikke at svinge med faklen og at den skal holdes i passende afstand til de øvrige deltagere.

Processionen

Afgang fra Hestetorvet ca. 17.15. For at illustrere at vi er lysbærere, der bærer Guds lys og spreder det til andre, begynder en lysprocession fra Hestetorvet op gennem Algade.

Processionen føres forbi Allehelgensgade ind på Stændertorvet og derfra hen mod Palæets indgang. Foran processionen vil der være en vogn med jazzmusik, der bl.a. vil spille "When the Saints go marching in" og nogle jazzede udgaver af de salmemelodier, der vil blive sunget til gudstjenesten i Domkirken.

Præster/medhjælper bedes gå sammen med deres egne konfirmander under processionen.

Forestillingen i Palæets gård

Ankomst til Palæet ca. kl. 18.00. Når optoget når Palægårdens indgangsport vil der være opstillet store tønder, som faklerne skal afleveres i.

Konfirmanderne vil nu i to rækker blive ledt ind gennem porten, der vil fremtræde som et spændingsfelt mellem to verdener. Mens de passerer gennem porten vil de enkeltvis få overrakt deres mad, der vil bestå af en pose med en grovbolle og en juice. Det er meningen at konfirmanderne stående og mens de betragter forestillingen skal indtage deres mad.

Allerede mens konfirmanderne går ind i Palægården vil de fornemme, at de går ind i tiden før verdens skabelse. Lyd og andre effekter vil illudere disharmoni, uorden, ustruktur, død, kaos. Inden forestillingen for alvor bryder ud vil biskop Jan Lindhardt byde velkommen.

Forestillingen i Palægården vil være et stærkt samspil mellem et kvadrofonisk lydshow og et lysshow i samtlige vinduer i alle Palægårdens 4 længer. Som forestillingen skrider frem vil disharmoni gå over i harmoni, uorden i orden, ustruktur i struktur, død i liv og kaos i kosmos. For den opmærksomme konfirmand vil det ikke kun være en rejse i lyd og lys fra tiden før verdens skabelse over skabelse til genløsning. Det vil også være en lyd- og lysrejse gennem Biblen

HALLE
2000
3
ØVEEN

HALLOWEEN 2000

og kirkens 3 højtider: jul, påske, pinse. Man vil, med lidt hjælp fra fantasien, høre profetinden Miriam danse foran arken omgivet af pauker og basuner. Suset fra græshopperne som Moses ved Guds hjælp sendte over Ægyptens farao vil vælte ud fra Palægårdens hjørner. Men vil høre Kristi fødsel, englens sang, glædesråbene fra de syge han senere helbredte og de udstødte han tog til sig. Korsfæstelsen vil blive dramatiseret med de tunge slag fra hammeren der slår naglerne i Kristi hænder. Lysene vil et kort øjeblik forsvinde fra samtlige bygninger og vinduer, mens en stemme råber: "Min Gud, hvorfor har du forladt mig". Lyd-lysforestillingens højdepunkt bliver opstandelsen påskemorgen, Kristi Himmelfart og et forsøg på at smugkigge ind i det evige livs skønhed. Der er ingen entydige fortolkninger til forestillingen. Men den skulle gerne genspejle Allehelgens temaerne død/liv, mørke/lys, håbløshed/håb og efterlade det budskab til konfirmanderne, at døden ikke har det sidste ord.

Forestillingen forventes, med biskoppens velkomst og uddeling af mad, at vare max. 30-40 minutter. Herefter ledes konfirmanderne op til Palægårdens øverste venstre hjørne, hvor de gennem en smal port skal gå ind på "Stilhedens Sti." Inden de går gennem porten smider de affaldet fra deres mad ned i skraldespandene ved portens sider. Vi vil

meget gerne henstille til at præsterne/medhjælperne indskærper konfirmanderne at beholde affaldet indtil de skal ud gennem porten og at præsterne/medhjælperne under hele forestillingen holder sig sammen med den gruppe de har ansvar for.

Stilhedens sti

Kl. ca. 18.35-40 træder de første konfirmander ind på Stilhedens sti, der er flankeret af græskar med brændende lys og hvor kutteklædte skikkelser står med bannere påført de skriftsteder, der skal indgå i gudstjenesten. Denne del af Halloween 2000 foregår i fuldstændig stilhed mens domkirken ringer sammen til gudstjeneste. Det er vigtigt at præsterne i forberedelsen til arrangementet gennemgår festens enkelte led og gør konfirmanderne opmærksom på, at de både på Stilhedens sti og til gudstjenesten ikke må snakke sammen, da de derved vil gå glip af drønet fra stilheden.

Domkirken

Kl. ca. 18.45 forventes konfirmanderne at indtage deres pladser i domkirken. Herefter vil bedeslagene falde og gudstjenesten begynde. Det vil være en god ide, hvis samtlige konfirmander inden Halloween 2000 afvikles, kan Fadervor samt trosbekendelsen udenad, da de nemlig vil blive opfordret til

bede Fadervor i kor og i fællesskab bekende den kristne tro. Det vil også være af stor betydning for gudstjenestens afvikling, at præst og konfirmander har indøvet de salmer der skal synges.

Salmerne er i nævnte rækkefølge:

- 677 Nu falmer skoven. Mel. Nebelong
- Hans Anker Jørgengens Allehelgenssalme skrevet specielt til Halloween 2000. Se side 6.
- 661 Den store hvide flok. Mel. Koralbog 049
- 111 Dejlig er jorden.

Under gudstjenesten vil der være nadver. Konfirmanderne skal ikke, af praktiske grunde op til alteret. De vil modtage nadveren på deres pladser. Under tekstlæsninger, trosbekendelsen, den apostolske hilsen samt velsignelsen rejser man sig op som sædvane er. Gudstjenesten vil blive afsluttet på en meget smuk og uventet facon, som først vil blive afsløret på selve dagen. Prædikant og liturg er pastor Tine Lindhardt.

Endnu engang indskræpes det at præsten/præsterne og medhjælperne også under gudstjenesten holder ro og orden i den gruppe de har ansvar for.

I dette konfirmandmateriale er vedlagt et brev til sognets kirkesanger/kor (Se side 9).

Vi håber at så mange kirkesangere og kor-medlemmer som muligt vil deltage i gudstjenesten og synge for på de ovennævnte salmer. Riv ud. Kopier. Giv videre.

Hvor og hvornår skal konfirmanderne afhentes?

Gudstjenesten er til ende ca. kl. 19.45. Konfirmander kan afhentes af busser og biler ved busholdepladsen ved Domkirken. Det tager ca. 10-15 minutter at gå fra Domkirken til Roskilde Banegård eller til busholdepladserne på Jernbanegade.

Hvad koster det at deltage i Halloween 2000

Halloween 2000 koster i alt 100 kr. per konfirmand. Sognet står selv for transporten til og fra Roskilde. Præster, medhjælpere og chauffører deltager gratis i arrangementet.

Hvordan tilmeldes man?

Konfirmanderne tilmeldes af præsten (gerne sogne/pastoratsvis). Udfyld tilmeldingsblanketten og send den til Roskilde stift (Se blanket side 7).

Hvornår skal tilmelding og indbetaling finde sted?

Tilmelding og indbetaling finder sted senest den 1.oktober. Beløbet for de tilmeldte konfirmander indbetales til:

Roskilde Stift
Stændertorvet 3A
4000 Roskilde
Giro: reg. nr. 1199 - 644 36 13

Mærk giroindbetalingen: Halloween 2000. Der gives ikke refusion for konfirmander der bliver syge eller melder fra til arrangementet, når indbetaling først er foretaget.

Praktiske tips

- Husk tilmelding og indbetaling til tiden.
- Sørg for at konfirmanderne er klædt godt og varmt på til lejligheden.
- Medbring regntøj og/eller paraplyer.
- Arrangementet gennemføres også i regnvejrr!
- Aftal med konfirmanderne, hvor de kan møde deres leder, hvis de skulle blive væk fra gruppen.
- Giv dem evt. et mobiltnr som de kan ringe til.

- Konfirmanderne er velkommen til møde op udklædt i bedste Halloween stil
- Medbring meget gerne Halloween symboler, græskarlamper til Stilhedens sti m.v.
- Økonomisk vil det være en stor fordel hvis konfirmander fra samme område slår sig sammen om transporten enten med bus eller tog eller ved at forældrene kører konfirmanderne til Roskilde.
- Rygning er under hele oprinet ikke tilladt.
- Gennemgå punkt for punkt hele arrangementet for konfirmanderne

Projektansvarlig

Biskop Jan Lindhardt, Stændertorvet 3 A,
4000 Roskilde. Tlf 46 38 19 20

Mere information få hos

Eg. mediekonsulent Poul Joachim Stender.
Tlf. 46 49 21 17.
Fax 46 49 29 83.
E-mail: PJS@km.dk

**HALLLOWEEN
2000**

ALLEHELGENS SALME

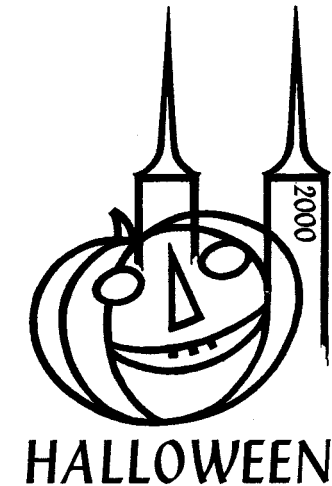
HALLOWEEN
2000

Tekst: Hans Anker Jørgensen
Melodi: Bernhard Christensen
"Det var kun en drøm.."
Findes i "Melodier til tillægget
Den danske Salmebog for orgel og
klaver nr. 22.

Hvad er det, der fylder mit hjerte med stilhed,
hvad er det, der sker?
Hvad er det, der fylder dit øje med mildhed,
hvad er det, du ser?
Hvad er det, der fører på kirkegårdsgangen
de langsomme fodtrin til kirken og sangen?

Det er Allehelgen, den dag, hvor vi mindes
de døde, som trods
de trusler, den smerte, det mørke der findes,
blev livslys for os.
Den dag, hvor vi standser vor køben og sælgen
og mindes de døde, det er Allehelgen.

For ofre for sult og for krige i verden,
for søster og bror,
for dem, der blev trampet ihjel ved koncerten,
for far og for mor,
for barn og for olding, for elsket og fjende,
for alle de døde vil lys vi nu tænde.

De var ikke helgener, vi er det ikke,
det ved jo enhver.
Kun han, som med alle vil spise og drikke,
den hellige er.
En brændende tornebusk kroner hans hoved,
den skinner som solen på onde og gode.

Den lyser på os, på vor køben og sælgen,
den kærligheds brand,
den gør undertiden, at skurken blir helgen,
og løgneren sand.
Den trøster i sorgen og hjælper i nøden,
den åbner en himmel af lys bagved døden.

TILMELDINGSBLANKET

Sognets/pastoratets navn _____

Antal tilmeldte:

konfirmander: _____ præster: _____ hjælpere: _____

Kontaktpersons/præsts navn _____

Adresse _____

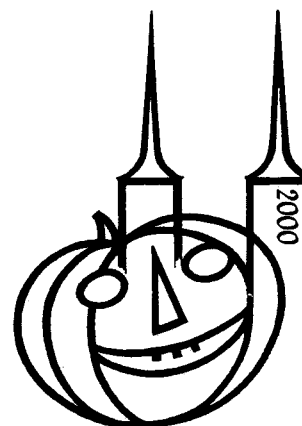
Telefon _____ fax _____

email _____

Hjælpernes navne _____

Dato _____ Underskrift _____

ROSKILDE STIFT 2000

HALLOWEEN

Sendes til:

- Roskilde Stift
Stændertorvet 3A
4000 Roskilde

Mærk kuverten: Halloween 2000

Inden 1. oktober.

Inden 1. oktober indbetales også beløbet for deltagelse i Halloween 2000, - 100 kr. per konfirmand.

Indbetalingen sker pr. giro til:

- Roskilde Stift
Stændertorvet 3A
4000 Roskilde.

Giro: reg. nr. 1199 - 644 36 13

Mærk indbetalingen Halloween 2000.

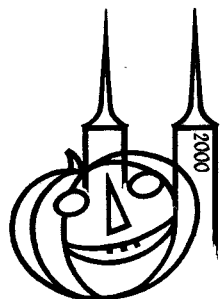
HALLOWEEN
2000

HALLØVEEN 2000

ROSKILDE STIFT

ROSKILDE STIFT 2000

HALLOWEEN

**Kopier eller
riv ud og giv videre ...**

Salmerne er:

- DDS 677 Nu falmer skoven.
Melodi: Nebelong
- Den vedlagte salme af Hans Anker Jørgensen. Skrevet specielt til lejligheden.
- DDS 661 Den store hvide flok.
Koralbog 049
- DDS 111 Dejlig er jorden

ROSKILDE STIFT 2000

TIL KIRKESANGERE ELLER KIRKEKORET

Fredag den 3. november er der stor Allehelgensfest i Roskilde, som samtlige konfirmander i Roskilde stift er inviteret til. Vi forventer at ca. 1200 konfirmander vil deltage. Festen begynder kl. 17 med en lysprocession gennem Algade. Bagefter er der lyd-lysshow i Palægården og kl. ca. 18.45 gudstjeneste i domkirken. Arrangementet har fået navnet HALLOWEEN 2000. Yderligere informationsmateriale foreligger hos præsterne.

Vi håber at vi til gudstjenesten i Domkirken kan samle så mange af stiftets kirkesangere/korister som muligt til at synge for og med på salmerne. Det vil blive en meget smuk gudstjeneste, hvor vi ved hjælp af alle de glimrende sangere der er i stiftets kirker, vil kunne få en salmesang uden lige.

Gudstjenesten den 3. november begynder ca. kl. 18.45. Ønsker man deltage, bedes man i god tid inden arrangementet tilmelde sig til stiftet på tlf. 46 38 19 20.

For god ordens skyld skal det nævnes, at der ikke gives honorar for deltagelse i gudstjenesten, men at man naturligvis er velkommen til at overvære hele arrangementet, der begynder kl. 17.00 på Hestetorvet. Man bedes i så fald gå efter processionen og vente med at gå ind i Palægården til konfirmanderne er kommet ind. Kirkesangerne/koristerne mødes i Domkirkens indgang kl. 18.15, hvor der være en til at modtage dem.

På medieudvalgets vegne

Poul Joachim Stender

Fg. mediekonsulent

46 49 21 17

pjs@km.dk

HALLOWEEN 2000

HALL 2000 VEEN

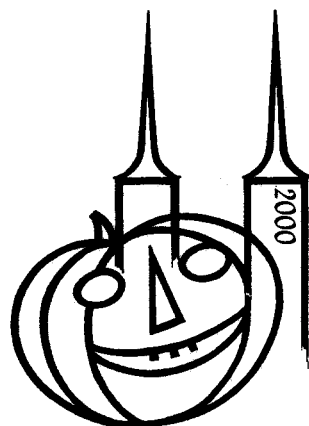
Man kan naturligvis deltage i arrangementet Halloween 2000 uden på forhånd at have arbejdet med temaet, men udbyttet bliver formentlig større hvis konfirmanderne på forhånd har stiftet bekendtskab med Allehelgenstraditioner og temaer i en eller anden forstand.

De følgende undervisningsforløb er således tænkt som en mulighed for at gennemgå væsentlige Allehelgens-temaer med konfirmanderne.

Man kan plukke i forløbene og kombinere som man synes.

God fornøjelse!

ALLEHELGEN- TRADITIONER I IND-OG UDLAND

HALLOWEEN

Formål

At give konfirmanderne en introduktion til nogle danske, lokale Allehelgen traditioner samtidig med at den danske Allehelgen sammenlignes med Allehelgen i andre lande. Temaet vil hjælpe konfirmanderne til en klaring af deres tanker om døden og de døde.

Undervisningsforløb

A

Som indledning til dobbelttimen sendes konfirmanderne på kirkegården med papir og blyant med den opgave, at de hver skal finde 3 gravsteder, hvor de skal skrive de dødes navne ned samt fødsels- og dødsdatoer. Konfirmanderne bedes lave nogle notater om, hvordan gravstedet ser ud.

- Er der en inskription på gravstenen?
- Hvordan ser gravstenen ud? (lav en skitse).
- Er der et symbol på graven? (en due, en knækket træstamme, et kors, en stjerne etc.).
- Hvordan er graven anlagt?
- Er der friske blomster? Kranse?
- Står der en lampe med et slukket stearinlys?

Inden konfirmanderne bevæger sig ind på kirkegården er det en god ide at indskærpe dem, at der i ethvert land er helligzoner. Nogle områder, der enten kulturelt eller religiøst er ladet med så mange følelser, at man opfører sig på en anden måde, når man bevæger sig rundt på sådan et område. F.eks. løber man ikke på kirkegården, men går stille og roligt. Man går ikke ind på gravstederne, men holder sig på stierne. Man råber ikke, men viser med hele sin adfærd andagt og respekt.

HALLOWEEN
2000

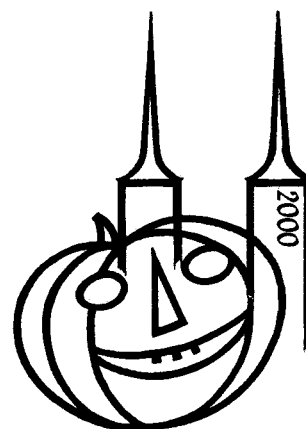
2000 HALLOWEEN

B
Når konfirmanderne vender tilbage (der er ikke grund til at afsætte mere end 15 minutter på kirkegården) gennemgås deres optegnelser. Blandt de mange navne og fødsels- og dødsdatoer kan præsten, efterhånden som navnene og datoerne bliver læst op af eleverne, nedskrive på tavlen/overheadprojektoren et repræsentativt udvalg af forskellige aldersgrupper for at dokumentere overfor konfirmanderne, at døden ikke kun er et fænomen der rammer de gamle. Herefter gennemgås de tegn på omsorg for de døde, som konfirmanderne har observeret. Hvordan mindes de efterladte deres kære? Nogle vil have lagt mærke til blomsterbuketterne. Andre vil have set de små lygter med stearinlys, som efterhånden er ved at vinde indpas på de danske kirkegårde. Andre vil have lagt mærke til gravstenens form eller indskrifter som "vor elskede mor" eller "elsket og savnet". Andre har måske opdaget at selve anlæggelsen af gravstedet, hækkene rundt omkring, plantede buske og træer, ja, hele den velholdte kirkegård, alt sammen er en måde både at ære og mindes de døde på.

Som konklusion på denne gennemgang vil det være naturligt at komme ind på de kristne symboler på gravstedet. F.eks. stjernen foran fødselsdatoen, der også er Betlehems stjernen, der skinnede ved Jesu fødsel. Korset foran eller efter dødsdatoen der ikke kun er et dødssymbol, men i kristendommen

først og fremmest et kærligheds- og opstandelsessymbol Duen som er symbol på Helligånden. Men også på den due, der med et grønt blad i næbbet bragte Noah håb om at vandet efter Syndfloden var ved at trække sig tilbage og nu bringer de efterladte et tegn på, at der er liv efter døden. Den knækkede træstamme som symbol for det brudte liv etc.

Herefter kunne spørgsmålet rejses til konfirmanderne om, hvordan de derhjemme mindes de døde i familien. Hvilke minder har de fra de døde i deres slægt? Billeder? Videoptagelser? Måske dagbøger eller møbler? Oplevelser?

HALLOWEEN

C
Efter denne introduktion drejes undervisningen ind på selve temaet, Allehelgens søndag, den første søndag i november, hvor vi i Folkekirken officielt mindes de afdøde med respekt for deres gerning, ord, liv og indsats. Da undervisningen foreløbig har været baseret på en vandring på kirkegården og en drøftelse med præsten om, hvordan de døde mindes på kirkegården og privat, ville det være passende nu at uddele de følgende ark, som kan blive læst højt og herefter blive gjort til genstand for diskussion. Arkene kan også bruges til at konfirmander hver for sig besvarer de vedlagte spørgsmål og at man bagefter i klassen drøfter disse besvarelser.

Undervisningen kan, ligesom den begyndte, afsluttes med en praktisk opgave. Der kan indkøbes nogle store græskar. Toppen skæres forsigtig af og græskaret udhules omhyggeligt. Herefter skæres et uhyggeligt ansigt i siden. Meningen er at man om aftenen sætter et stearinlys ned i det udskårne græskar og stiller det udenfor husdøren. Hvis der er tradition i sognet for at de nærmeste efterladte fra dødsfaldene siden forrige Allehelgen skriftligt modtager en invitation til årets Allehelgen gudstjeneste, vil det være en mulighed, at lade konfirmanderne illustrere disse invitationer.

ALLEHELGEN I DANMARK

I folkekirken i Danmark er der en årlig helligdag, ved navn Allehelgen søndag. Det er første søndag i november, der i år falder den 5. november. Kirkerne i de fleste danske sogne stammer fra tiden før 1536, da danskerne endnu tilhørte den kristne trosretning, der hedder katolicismen. På det tidspunkt var det almindeligt, at man indviede en kirke til en helgen.

I dag har helgener ikke nogen stor betydning i Danmark. Ordet eksisterer dog stadig. Folk kan finde på at sige til hinanden: "Du skal ikke tro du er nogen helgen". Dermed mener de sikkert, at man er ligeså dum som alle andre. Men for mange kristne, f.eks. katolikker og de kristne der kalder sig ortodokse, er en helgen en særlig from mand eller kvinde, der i troen på Gud har udrettet særlig store ting. Som regel var de blevet slået ihjel for deres tros skyld og blev derfor også kaldt martyrer. Også et ord man nu og da bruger. Man kan opfordre en person, der piner sig selv, til "ikke at spille martyr". Om helgener-

ne og martyrerne fortalte man i gammel tid spændende historier, viede kirker til dem og bad dem om, hvis man havde et problem, at gøre deres gode indflydelse gældende hos Gud. I mange kirker er der ikke kun kalkmalerier af nogle af disse helgener. Man har også fundet skrin med legemsdele fra dem. Måske en hårtot eller en stump af en håndknogle. Man håbede, at den guddommelige kraft der var i en hellig mand eller kvinde, på en eller anden måde kunne komme kirken til gode. Sådanne legemsdele kaldes relikvier.

Da danskerne var katolikker var paven i Rom kirkens øverste leder. I ca. 610 besluttede en pave at der skulle indføres en dag hvor alle de mange helgener, og der var hundredvis af dem, skulle mindes på én gang. Denne dag kom naturligvis til at hedde Allehelgens dag. Et par hundrede år efter bestemte en anden pave, at man dagen efter man havde mindedes de hellige mænd og kvinder, også skulle mindes alle andre døde. Den dag kom til at hedde Alle Sjæles Dag. Da danskerne efter reformationen i 1536 blev en del af den kristne trosretning (Lutherdommen) som størstedelen af befolkningen stadig tilhører, holdt man op med at ære helgenerne. De to dage blev slået sammen, beholdt navnet Allehelgen søndag, og er nu en dag hvor samtlige de døde mindes. Men selv om man ikke længere i Folkekirken taler så meget om helgener, så dukker de op nu og da.

2. juledag hedder Sankt Stefans dag til

minde om den første martyr der blev stenet ihjel. Mange kirker rundt omkring i Danmark er også opkaldt efter helgener. De kirker der hedder Ansgar kirke er opkaldte efter den helgen, der indførte kristendommen i Danmark. I Odense hedder domkirken Sankt Knuds kirke efter en dansk konge der blev dræbt inde i en af byens kirker. I Helsingør hedder en kirke Sankt Olai. Den er opkaldt efter en norsk konge der måtte lade livet mens han kæmpede for at gøre nordmændene kristne. Tager man til lande som Italien, Grækenland eller Rusland vil man opdage, at helgenerne i disse lande spiller en stor rolle for de troende.

Allehelgen søndag fejres på forskellig vis rundt omkring i Danmark. Mange steder mindes man under gudstjenesten de, der er døde siden sidste Allehelgens søndag, ved at læse deres navne op under gudstjenesten. Andre steder går præsten og menigheden i slutningen af gudstjenesten ud på kirkegården og synger en salme og beder Fadervor sammen. Andre steder igen er kirken pyntet med blomster og efter gudstjenesten tager man blomsterne fra kirkebænkene ud og lægger dem på gravene. Nogle kirker har også den tradition at man sender en invitation til de mennesker, der i løbet af det sidste år har mistet en af deres allernærmeste, og inviterer dem til Allehelgens gudstjeneste.

HALLE
2000
ØVEEN 13

ALLEHELGEN I USA

I USA kaldes Allehelgens dag for Halloween. Navnet er en sammentrækning af det amerikanske ord All-Hallows-Eve (alle de helliges aften). Halloween fejres den 31. oktober om aftenen. Det er en aften som de amerikanske børn glæder sig meget til. Den aften gør man nemlig nar af døden, som til hverdag holder menneskene for nar ved pludselig at kunne finde på at spolere alle gode planer. Allerede uger før Halloween kan man købe Halloween-udstyr i butikkerne, der består af uhyggelige kostumer som spøgelse, monstre, vampyrer, hekse og banditter. Ligesom vi i Danmark pynter op til jul, pynter man i USA op til Halloween. I bankerne hænger der skeletter ned fra loftet. Butiksvinduerne er fulde af udhulede græskar, vampyrer og dødningehoveder, der griner uhyggeligt til kunderne. Overalt sælges der enorme græskar, som man kan tage med hjem og udhule og bagefter placere et stearinlys i. Det er ikke ualmindeligt at man sætter orange-lyskæder op på husene. Den 31. oktober om aftenen bryder helvede løs.

ROSKILDE STIFT 2000

Mange har stillet gravstene op i deres haver eller sat spøgelsesagtigt lys på huset. Lysene er blevet slukket i stuerne og nogle sætter cd'er med høje skrig og uhyggelige lyde til at spille på stereoanlægget. Børnene klæder sig ud, den ene mere uhyggelig end den anden, og begynder så med et dynevår i hånden at gå fra hus til hus. Foran døren råber de "Trick-or-treat". Døren bliver åbnet og børnene får en masse slik hældt ned i deres dynevår. Meget af slikket er formet som små kister, skelethoveder eller græskar. Det er ikke ualmindeligt at et barn på mindre end en time kan indsamle 3-4 kilo slik. Sammenlagt bruger amerikanerne næsten 14 billioner kroner på de ting de indkøber til Halloween. Næst efter julen er det den fest som de amerikanske forretninger tjener bedst på.

De fleste kristne kirker i USA arrangerer Halloween-fester for børnene og sørger for at der bliver lagt et kristent budskab ind i festen. Nemlig at man i en verden, hvor Gud hersker, ikke har fænomener som spøgelse og underlige ånder selv om det er sjovt at klæde sig sådan ud. De døde går ikke igen og skal ikke skræmmes bort. De er, ligesom de levende, i Vorherres kærlige varetægt.

ALLEHELGEN I MEXICO

Mexico ligger i Mellem Amerika. Det er fattigt land, hvor døden hænger meget mere end i Danmark og USA. De fleste mexicanere er katolikker. Allehelgen, som på spansk hedder Dia de Todos Santos, er en stor fest i Mexico. Ligesom så mange andre steder i verden, bortset fra Grækenland hvor Allehelgen fejres i februar-marts, ligger dagen omkring 1. november. Folk bevæger sig til kirkegårdene i deres pæneste tøj og man oplever, at der nærmest er trafikkaos på kirkegårdene. Mexico er et stort land og traditionerne varierer naturligvis fra sted til sted. Men som regel tager mexicanerne mad, blomster eller fyrrenåle med hen på kirkegården. De fleste blomster er orange tagetes, som kaldes "de dødes blomst". Fyrnåle og blomster placeres på stier og gravsteder sammen med levende lys. De døde bliver underholdt med snak og musik, mens den medbragte mad og drikke fortæres. Der lægges også lidt mad på graven. Man spiser bl.a. et særligt lækkert, let, sødt brød ved navn pan de muertos (de dødes brød). Børnene spiser

HALL
2000
ØVEEN 15

DØDEN

at miste og savne,
opstandeshåbet

Dobbeltime der er delt i to

A oplevelse-interaktivdel

B samtale - refleksion

Andagt

Hvis muligt så begynd i kirken

Salme fra Halloweenmaterialet

Stilhed evt. tænde lys

Fadervor

Salme fra Halloween materialet

A

Oplevelse - interaktion

Vælg én af de nedenstående muligheder.

1

Video

Se dokumentarprogrammet "En mur af tavshed" fra Kræftens Bekæmpelses Ålborg afdeling, om sorggruppen for teenagers.

Varighed ca. 1 time.

Handler om to piger på ca. 10 og 17 år, der

begge har mistet deres mor.

ROSKILDE STIFT 2000

Programmet, der har været vist i TV i juli 2000, er et meget stærkt oplæg til en samtale omkring det at miste og vigtigheden af, at omgivelserne vil tale om det, vil tale med en, vil være med til at mindes og give rum til at sorgen og savnet tager tid at lære at leve med.

Programmet er dels interviews med de to piger og med psykologen Jes Dige, dels glimt fra deres skole, kammerater, hjem og teenagegruppen i Ålborg.

Dokumentarfilmen kan bestilles hos:

Kræftens Bekæmpelse i Ålborg på tlf. 98 10 92 11. Helst ca. 3 uger før. Pris: Gratis (man betaler dog forsendelse).

2

Kirkegårdsvandring

Send konfirmanderne en tur rundt på kirkegården to og to. Opgaven er at se på gravsten og notere ned til en senere samtale.

Læg mærke til hvad gravsten fortæller om personen, hvad gravsteder kan fortælle.

Hvilke indskrifter kan I lide og absolut ikke lide. Er det muligt kan konfirmanderne gå til gravsteder de kender. Man kan evt. slutte dér hele holdet.

Se på kirkegårdens opbygning med forskellige gravpladstyper. F.eks. familiegravsted, plæne uden sten (ukendt), plæne med lille sten. Se på hvordan man på kirkegården

behandler gravsten fra sløjfede grave. Tal senere om konfirmandernes holdning til dette.

3

Collage af tegning og digt

Konfirmanderne kan arbejde alene, i grupper eller to og to. Her skal de lave et lille oplæg til senere brug ved samtalen i klassen. Er klassen ikke motiveret for at dele deres arbejde med hinanden, så kig på det selv og brug det mere generelt til samtalen.

Digt: Skriv om betydningen af den man har mistet (enten en person eller evt. et kæledyr) Hvad der gjorde konfirmanden glad, hvad der savnes, hvem de kan dele savnet med, hvem de gerne vil tale med om savnet og personen.

Tegning: Tegn situationer med oplevelser der kalder på gode og sjove minder.

4

Hvad sker der med den døde

(En sammenkobling af både oplevelses- og samtaledelen)

En gennemgang af hvad der sker med en person, når han eller hun dør.

Brug evt. gæster f.eks.

- Sygeplejerske, der fortæller om det at gøre den døde i stand.

HALL
ØEN
2000 17

2000 HALLOWEEN

- Bedemand, der fortæller om de praktiske forberedelser, valg af kiste, gravsted, tøj, transport osv.
- Præsten kan bidrage med:
Hvad skal med i kisten - har det betydning for den døde - har det betydning for de efterlevende?

Hvordan foregår en begravelses samtale.

Begravelsesritualet

Hvad er formålet med en begravelse / bisættelse.

Hvad er forskellen på en begravelse / bisættelse

Hvilke salmer synes konfirmander man skal synge - hvorfor?

Hvilke salmer vil præsten foreslå - hvorfor?

Overgang

Som overgang til 2. del kan synges en salme fra Halloweenmaterialet eller man kan høre et stykke musik. F.eks. Tears in heaven med Eric Clapton fra albummet "Rush" (Reprise 7599-26794-2) En sang Eric Clapton skrev til den søn han mistede.

B

Samtale - Refleksion

Oplevelser fra 1. del skal samles op og danne grundlag for en samtale om temaet: Døden og opstandelsestro kontra sjælevandring.

Vi mindes en bestemt person, en kendt person, der er uforanderlig / stadig den samme - selv om de er borte for os, er de ikke borte for Gud.

Giv plads til at konfirmanderne kan tale om/forestille sig det evige liv, opstandelsen, "Med venner i lys vi tale". (DDS 367 vers 7).
Hvad betyder det?

Det er trygt og godt at vide at den som vi savner er i Guds hånd med alt det som han og hun var.

Sognets skikke omkring Allehelgen i kirken og på kirkegården. Hvorfor er de som de er? Forklar og tal om det. Konfirmandernes egne forslag til, hvordan en Allehelgensskik kunne se ud, skulle der evt. efter deres mening tilføjes noget til de eksisterende traditioner?

Herefter følger nogle korte kommentarer til de forskellige dele.

1

Opstandelseshåbet

- det lys der skinner i mørket

Tænde lys for hinanden - lade den der har mistet, tale og huske tilbage - hjælpe på gled Ikke være bange for at tale med en der har mistet. Tag fat i nogle af temaerne fra filmen. F.eks. den med at venner og bekendte går over på det andet fortov når man kommer forbi. Ingen i skolen taler om det - ville ikke gøre pigerne kede af det. Hvordan havde de det med dette?

2

Hvad har de set og lagt mærke til på kirkegården

Hvad kunne de bedst lide. Hvordan ville de gerne selv have at et gravsted skulle se ud?

Tal om kirkegårdens forskellige gravsteds-muligheder - hvad betyder de for eftertiden?

3

Samtale udfra konfirmandernes arbejde

At give lejlighed til at tale om det at miste. Tag fat i konfirmandernes egne erfaringer. Understeg hvor vigtigt det er:

- At få lov til at huske og tale om den man savner.

Er der meget nære personlige erfaringer hos konfirmanderne kan man tage udgangspunkt i dette, men må være opmærksom på, at det skal behandles meget varsomt.

Afslutning:

En dobbelttime, som denne med så stor og måske tungt et emne bør rundes af.

Evt. med at være stille et kort øjeblik sammen. Er det en klasse, der har det godt sammen kunne man stille sig i rundkreds og tage hinanden i hånden synge et lille vers og slutte af ved at klemme den andens hånd. Er man i nærheden af kirken - kirkegården kunne man gå over og tænde et lys.

Supplerende materiale:

Kræftens Bekæmpelse har lavet et meget fint undervisningsmateriale til 6.-7.-8.klasse med titlen Om Sorg, når nogen man elsker dør.

Materialet rummer mange gode ideer og en meget god og fyldig materiale og litteratur del, heri findes flere forskellige forslag til film, video, oplæsning og selvlysning. Der findes meget godt og relevant materiale, som med fordel kan benyttes i konfirmandundervisningen.

Om sorg

Kan rekvireres hos Kræftens Bekæmpelse
Stranboulevarden 49, 2100 København Ø
Tlf.: 35 25 75 00

K12 i K-materialet fra Materialecentralen

Videofilm: Midt i livet

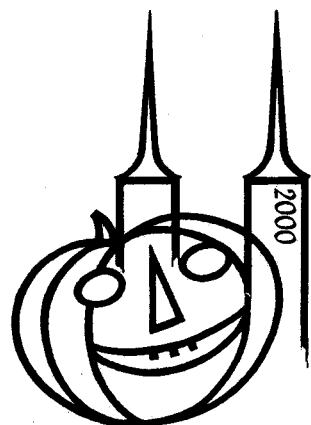
Religionspædagogisk Center

Ca. 20 minutter. Filmen handler om 12-årige Micke. Hvordan hun oplever hendes storesøster Camillas død og begravelse, og det liv, der skal leves videre.

Larver og guldsmede

Af Doris Stickney
Unitas Forlag 1999

Et lille hæfte med en historie om larvernes forvandling til guldsmede, der kan være med til at sætte ord og billeder på død og opstandelse for børn.

HALLOWEEN

HALLOWEEN
2000 19

LYS OG MØRKE - OPSTANDELSE

Lys i mørket

Lys og mørke vil få en fremtrædende plads ved Allehelgensfesten fredag den 3. november. Lys i mørket vil være et afgørende virkemiddel i hele forløbet, fra fakkeltoget fra Hestetorvet til Palæet over lyd- og lys-show i Palægården til gudstjenesten hvor velsignelsen lyses.

En fremhævnning af forholdet mellem lys og mørke i forberedelsen må derfor være oplagt.

Første time:

A

Saml konfirmanderne i et totalt mørklagt rum. Tal om lys og mørke. Tænd et lys og tal om hvad, der sker, når der tændes lys i mørket.

B

Sæt konfirmanderne til at skrive om lys og mørke:

“Når jeg tænker på lys tænker jeg på ...” og “Når jeg tænker på mørke tænker jeg på ...” og evt. også: “Når jeg tænker på lys i mørket, tænker jeg på ...”

Tal derefter om det, konfirmanderne har skrevet.

Bibeltekster

- 1. Mos. 1,1-5
- Joh. 1,1-5
- Joh. 12,35-36.

Anden time

A

Genfortæl “Sommerengen - en fortælling om håb” af Eyvind Skeie.

Bogen er en fantasi bygget på kristne forestillinger om, hvad der sker, når vi dør. Den er skrevet for børn, og er derfor rig på konkrete billeder. Grundlinien er, at man ved døden træder et skridt ved siden af sig selv - ind i Mørkets Dal. For enden af Mørkets Dal står “Han, som venter” (Kristus). Og der ligger “Sommerengen”, “Forårsmarken” “Høstens Have” og “Vinterskoven”, side om side. Således at årstiderne ikke følger hinanden, men er samtidige.

B

Billedmeditation over Hieronymus Bosch: Opstigning til Paradis.

På billedet ses, hvordan den døde bevæger sig fra mørke op mod lyset gennem en tunnel.

C

Læs “Den lille pige med svovlstikkerne” af H. C. Andersen.

Eventyret lægger op til en samtale om mørke, kulde og nød overfor lys, varme og glæde. Hvad er det folk ser dagen efter (det vi ser), sat overfor hvad den lille pige så!

De 3 elementer inviterer til at konfirmanderne kan få andre ord, begreber og forestillinger på døden end mørke. “Når mit livs lys slukkes, er jeg stadig lyslevende for Gud”. (Med et lån fra dåbssalmen: “Fyldt af glæde over livets under” vers 6 (Det grå tillæg nr. 854)).

Bibeltekst

Salme 139,7-12

Afslutning

Til afslutning kan man tale om det at lyse velsignelsen. I velsignelsen beder præsten Gud om at lade sit ansigt lyse over den, der modtager velsignelsen. Når Guds ansigt lyser over os, når Guds lys os. Velsignelsen betyder da også, at Gud ser os.

Bibelttekster

- Matt. 5,14-16;
- 1. Joh. 1,5-7

Se endvidere

Kaj Mogensen: Tro, håb og kærlighed
afsnit 17. Lyset og livet.

Litteratur

Eyvind Skeie:
Sommerengen
- en fortælling om håb, Lohse 1986

H. C. Andersen:
Den lille pige med svovlstikkerne

Billeder

Hieronymus Bosch: Opstigningen til
Paradis, fra Paradis og Helvede panelet
tilskrevet Bosch, oil på træ, Palazzo
Ducale, Venice.

Findes i original i Benedikt Taschen
Verlags: Hieronymus Bosch 1990 (dansk
udgave).

Findes også i Kristen Skriver Frandsens
'Elementer til katekitik' (Elektronisk kon-
firmandmateriale).

HALLOWEEN

ROSKILDE STIFT 2000

HALLOWEEN
2000 21

SLÆGTEN

Om Slægtens betydning

Forslag til undervisningens disposition:

- Begynde med at synge salmen: "Dejlig er jorden".
- Forslag til samtaleemner, (se A)
- Historien om det gamle Valhal (se B)
- Salmernes bog, sl. 8, vers 5: "Hvad er da et menneske, at du husker på det, et menneskebarn, at du tager dig af det?"
- Håbet, opstandelsestroen: At Gud husker på os. Vi er gemt i Guds erindring.

Hvad betyder slægt. Vores slægt, vores rødder?

Slægtsforskning

Hvorfor er der så mange, der interesserer sig for deres ophav, deres slægt?

Nogle evt. henvisninger, eller grundlag for snak, 5. Mosebog 25 vers 5 samt 5. Mosebog 32, vers 50-51, der handler om at "gå til sin slægt", lidt om hvad det betyder.

Initialerne på stuens gamle dragkiste

Vi har vores slægt med os på mange måder. Helt kontant i møbler og ting der går i arv fra generation til generation. Men også i den forstand at vi "står på skuldrene" af dem der var før os. Vi er ikke de første mennesker på jorden, vi nyder godt af det vore forfædre har gjort og efterladt. Især har vi som kristne én vigtig forfader, nemlig Kristus.

Ligesom vi ikke er de første, er vi heller ikke de sidste. Vi har livet til låns. Man kan sige, at vi låner livet af vore børn.

Hvordan mindes vi vore døde?

Og hvad betyder det? (Brug evt. nedenstående som udgangspunkt, se C).

Når vi holder nadver

Når vi holder nadver, danner vi en halvcirkel, der fuldendes af de mennesker, som ikke er levende hos os på jorden længere, men levende hos Gud i hans rige.

Nadveren er også et mindemåltid for Jesus, for at mindes hans sidste nadver med sine disciple: "...gør dette til min ihukommelse." Vi skal således mindes ham og hans liv, død og opstandelse fra de døde og det som det betyder for os. Men han mindes også os ved nadveren. Det er til hans ihukommelse så han husker på os, når vi sidder til bords med ham ved nadveren.

Den store historie

Det enkelte menneskes historie som del af den store historie, slægtens historie og verdenshistorien.

A

Evt. ideer til gennemgang af salmen "Dejlig er jorden":

Salmen synges til jul, men bruges i øvrigt også til andre højtider og mærkedage (bryllupper, begravelser).

Især omkring højtider, føler mange mennesker, at de i særlig grad bliver mindet om de mennesker, som de har kendt og holdt af, men som ikke er hos dem længere.

Mennesker i deres familie, eller deres nærmeste vennekreds som er døde.

Centralt i denne sammenhæng er vers 2; Slægt skal følge slægters gang. Man kan herudfra tale om døden som et livsvilkår og desuden overveje om evigt liv betyder, at man lever videre gennem sin slægt?

B

Der findes en lille historie fra den nordiske mytologi, der fortæller, hvordan de døde i Valhal sad på en bænk, og så længe der var mennesker fra de levendes rige, der talte om dem, eller tænkte på dem, så blev de siddende. Men hvis den dag oprandt, hvor intet levende mennesker længere kunne huske dem, og ingen længere mindedes dem, -da faldt de ned i dødsriget, til den evige glem-

sel, ned i Hel, helvede.

Et menneske kan glemmes, mange foretrækker ukendte begravelser, gravsteder sløjfes ofte efter 30-40 år, og gravsten knuses til genbrug. Ingen siger vore navne, men vi har altid et navn for Gud. Han husker os og holder os i levende erindring.

C

Allehelgensdag er mange steder den dag i året, hvor man gør ekstra meget ud af, at mindes de mennesker i ens omgangskreds og i ens slægt, - som er døde i årets løb.

I mange kirker læser man også de afdødes navne højt.

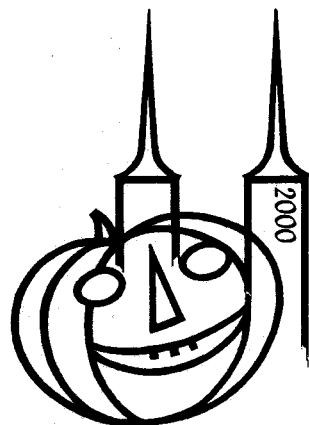
Især i katolske kirker tænder man ind imellem lys for de afdøde, for at sige at de var et lys for os. Deres liv kan kaste lys over os og vores tilværelse. Også selv om de var helt almindelige og ikke spor helgenagtige. Se her også Hans Anker Jørgensens salme side 6.

Vi har billeder i album eller i glas og ramme af tante Olga og bedstemor Thilde. Billeder der gør det lettere for os at huske, hvem de var, og måske snakke om dem engang imellem.

Vi gemmer på breve og har måske også arvegods i form af møbler, smykker, sølvtøj, broderet sengetøj, -noget der altsammen også er medvirkende til, at vi mindes vores slægt og vores forfædre.

ROSKILDE STIFT 2000

Det er vigtigt at holde dem i levende erindring. Det er det for de døde og det er det for os. For selv om de er døde har de stadig betydning for os.

HALLOWEEN

Henvisninger:

Bøger:

Mimers brønd
af Ole E. Christiansen,

Mytologisk leksikon

Gerhard J. Bellinger.

Minder og erindringer

Askholms forlag 1999

En "åben" bog, man selv udfylder til ens efterkommere, udfyldt med de oplevelser, tanker, og billeder man gerne vil huskes for eller igennem.

Man kan sikkert diskutere hvorvidt denne bog er specielt smagfuld. Men den berører i hvert fald emnet: "at blive mindet, når man er død".

Musik

(ud over salmerne):

Måske kan man bruge noget fra et nummer med pop-sangerinden Lene Marlin fra hendes cd. "Playing my game", - et nummer med titlen: "A place nearby".

HALLOWEEN
2000 23

HALL 2000 EEN 24

Halloween 2000 materialet er fremstillet af Roskilde Stift,
Medieudvalget august 2000. © Roskilde Stift 2000.

Ansvarshavende: Roskilde Stifts Medieudvalg
v/ Mediekonsulenten, Poul Joachim Stender
Stændertorvet 3A
4000 Roskilde
46 49 21 17
pjs@km.dk

Redaktion & layout: Marianne Pedersen, 46 36 72 12
Logo er lavet af: Lektor Bent Schmidt, Haslev

Tryk: Fila offset og foto, 46 15 32 45
Oplag 500 stk.

ROSKILDE STIFT 2000